

*El **P**alau de l'**A**badia de
Saint **J**oan de les Abadesses*

Benvolgudes veïnes i veïns,

El monogràfic d'enguany està dedicat a un dels edificis públics més importants de la nostra vila, amb segles d'història i d'anades i vingudes a mercè d'un destí capritxós. El nostre Palau de l'Abadia ha viscut un munt de situacions, algunes d'elles impròpies d'un edifici d'aquesta entitat, però totes elles han permès que el seu llegat arquitectònic i cultural avui, sortosament, llueixi com cap altre, amb tota la seva esplendor.

El Palau de l'Abadia sempre ha estat al servei del nostre municipi i ho ha fet de diverses maneres; acollint a governants, a militars i cobrint serveis públics ben necessaris per a la població.

Sembla impensable, que situacions de menyspreu es poguessin produir en vers aquest majestuós edifici, un edifici únic, d'origen medieval i nascut al redós del Monestir. Però la història recull una realitat difícil de valorar des de la nostra posició de present, sobretot en els darrers temps, quan ens podem sentir plenament satisfets i orgullosos d'haver contribuït a aconseguir, que el Palau de l'Abadia hagi estat declarat Bé d'Interès Nacional, de tal manera que esperem que així quedi protegit i preservat com és degut.

El Palau Abacial recull així una interessant oferta cultural i turística de gran qualitat a través dels diferents espais creats en el seu interior. D'una banda l'Oficina de Turisme, situada a la planta baixa, dona la benvinguda als nostres visitants amb unes instal·lacions adequades i modernes. D'altra banda, a la primera planta s'hi ha instal·lat el Centre d'Interpretació del Mite del Comte Arnau. De fet, el mite més popular del nostre país ha trobat, en el Palau de l'Abadia, el marc històric perfecte per donar-se a conèixer, així com l'exposició Una volta pel Romànic, una mostra de maquetes d'esglésies del Ripollès.

Tanmateix, un altre projecte important i de futur que acullen les parets mil·lenàries del Palau de l'Abadia és l'Espai d'Art l'Abadia. Creat el 2010, com a centre d'art contemporani està esdevenint una sala d'art de referència per tota Catalunya, ja que habitualment s'hi poden veure exposades obres d'autors de reconegut prestigi. També complementa la seva oferta amb espais polivalents com la sala Abat Arnau de Vilalba entre altres o la Cafeteria de l'Abadia on s'estan duent a terme, de forma permanent i continuada, tot tipus d'activitats culturals.

Així doncs, el monogràfic d'enguany dedicat al Palau de l'Abadia pretén donar a conèixer un edifici que mai ha deixat indiferent a ningú i retre-li un petit homenatge per tot allò que ha significat, en el passat, però, sobretot, per tot allò que ens està oferint en el present.

Teniu a les mans l'oportunitat de resseguir la història del Palau de l'Abadia a través del monogràfic escrit per Joan Ferrer. Esperem que en gaudiu i que durant la Festa Major passeu uns dies plens de goig i felicitat.

Molt bona Festa Major!

Ramon Roqué Riu, alcalde

El context històric¹

El monestir de Sant Joan de les Abadesses va ser fundat a principis de la dècada dels anys vuitanta del segle IX pel comte Guifré I, el Pelós, juntament amb la seva esposa, Guine-della. La creació del monestir de Sant Joan, com el veí de Ripoll, s'emmarca en una acció organitzadora del territori i de la població que hi viu impulsada pel comte. Efectivament, l'any 878, Guifré governa els comtats de Girona, Barcelona, Urgell i Cerdanya i emprèn la repoblació i organització d'uns territoris situats al mig d'aquests comtats i que, cinquanta anys abans, havien quedat sense govern a causa d'una revolta protagonitzada per uns cabdills locals. Lògicament, l'entrada en funcionament del monestir de Sant Joan de les Abadesses ha de ser relativament anterior a la data de la consagració de la seva església, que s'esdevé el 24 de juny del 887. La nova comunitat monàstica, femenina, pren l'ordre de Sant Benet per regir-se i Emma, filla dels comtes fundadors, és la primera abadessa. Ben aviat la nova institució destaca per organitzar amb eficàcia i empena els homes i dones i els territoris de la vall de Sant Joan; al cap de pocs anys, esdevé una institució amb un poder territorial similar al d'un comtat. Els seus dominis s'estenen més enllà de la geografia immediata i les seves possessions i jurisdiccions són motiu freqüent de lluites i disputes comtals. Al seu redós, acull un incipient nucli de població; tanmateix, no és fins als primers anys del segle XIII que s'estructura i pren forma urbana.

El govern de les abadesses perdura fins a l'any 1017 quan la comunitat femenina és expulsada per manament papal, a instàncies del comte de Besalú Bernat Tallaferro i amb la connivència d'Oliba, abat de Ripoll. S'instal·la, aleshores, una comunitat masculina regida per la regla aquisgranesa; al seu torn, l'any 1086 serà substituïda per una comunitat de priors i prioeres, d'obediència benedictina, tutelada pels comtes de Besalú i dins l'òrbita de la poderosa abadia provençal de Sant Víctor de Marsella.

Finalment, l'any 1114, després de diversos enfrontaments i gràcies a la intervenció de personatges destacats del país, s'instal·la una comunitat de canonges agustinians que perdura fins a l'any 1592. Aquesta època la protagonitza uns abats que han fet les aportacions més destacades per a la vila de Sant Joan de les Abadesses: només cal recordar el Pont Vell,

¹ Aquest estudi va ser redactat el mes d'octubre de l'any 2005 per complementar l'expedient de declaració com a Bé Cultural d'Interès Nacional del Palau de l'Abadia. El present redactat inclou la revisió i l'ampliació d'aquell text gràcies a les noves dades i recerques realitzades d'ençà fins a l'actualitat.

l'ordenament de la Vila Vella, el mercat, els molins... L'actuació més destacada és, sens dubte, l'edificació del nou temple monàstic, que es consagra el 2 de novembre de 1150. Alguns d'ells es van vincular estretament amb els ressorts més poderosos del país i van estendre i defensar les possessions del monestir.

Per tant, l'exercici del càrrec abacial, en tant que responsable d'un extens i influent monestir, duia implicat l'existència d'unes infraestructures «de govern» adequades. En aquest sentit cal interpretar la construcció d'un hostatge específic per a l'abat des d'on administrava els territoris i exercia les atribucions que li corresponien per raó del seu càrrec i les jurisdiccions de la institució monàstica.

² El Palau de l'Abadia és un edifici format per tres plantes (baixa, primera i segona) que ocupa 1570 m² de superfície construïda, de planta irregular, gairebé rectangular, ubicat a ponent del claustre del monestir de Sant Joan de les Abadesses (Ripollès). Està situat al nucli antic de la vila de Sant Joan de les Abadesses i l'illa que forma està limitada pels carrers de Josep Puig i Cadafalch, a llevant, del Bisbe Soler, al nord, i de les places de l'Abadessa Emma a ponent, i de l'Abadia, a migjorn. L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses n'és l'actual propietari i la referència cadastral és 1160601DG4716S0001LZ. El Palau de l'Abadia està inclòs al catàleg del patrimoni arquitectònic del vigent Pla General d'Ordenació Urbana de Sant Joan de les Abadesses i també consta a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (1985; El Ripollès). Tot i la incoació l'any 1982 d'un expedient de declaració de monument històric-artístic, no és fins per mitjà de l'acord del Departament de Cultura, de 9 d'abril de 2013, que el Palau de l'Abadia es declara Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en la categoria de monument històric (DOGC núm. 6353, d'11 d'abril de 2013).

³ Encara actualment, la casa on es trobava aquest servei conserva la denominació tradicional.

⁴ Encarregat de l'església, els ornaments i que veïava per la conservació del temple.

⁵ Encarregat de distribuir les almoines.

⁶ Administrador dels béns.

⁷ Administrador dels béns de Tregurà (Vilallonga de Ter, Ripollès)

⁸ Encarregat de les cambres i del vestuari.

⁹ Encarregat de fer la distribució del menjar al refector i vetllar pel servei de la taula.

¹⁰ Lloc de residència del prior del monestir.

¹¹ AMSJA. *Liber Totius Status* [C-2-0]. Versió catalana [531.16].

Un palau per als abats ²

Al voltant de l'edifici monàstic principal, format per l'església, els dos claustres i les dependències bàsiques —el refector, la cuina, el dormitori i la sala capitular— hi havia la seu d'alguns oficis canònics situats sempre dins del clos monàstic. L'almoïneria, per exemple, estava situada al costat d'un dels portals d'accés a la vila de Sant Joan, entre l'església i l'hospital³. Una descripció de l'església i del monestir de Sant Joan, redactada l'any 1625 per manament de Sebastià Illa, arxiprest d'aleshores, ho descriu amb més detall:

Hi ha les residències o cases dels habitants, ara canonges i en altres temps oficials del monestir: casa del sacrista⁴, pròxima a l'església, la de l'almoïner⁵, la del prepòsit major⁶, gairebé aterrada, la del prepòsit de Tregurà⁷, la *Camareria*⁸, la Senescalía⁹, el Priorat¹⁰, la Infermeria i, finalment, el Palau Abacial¹¹.

És lògic que els abats volguessin disposar, com tenien els altres oficials, d'un espai connectat directament amb la clausura monàstica però suficientment independent per resoldre i atendre, amb la solemnitat que calia, els seus afers de govern i administrar la jurisdicció que ostentaven. El Palau de l'Abadia, doncs, va ser construït per ser la residència dels abats del monestir de Sant Joan de les Abadesses.

De l'època abacial, tan sols coneixem dues etapes de construcció del Palau de l'Abadia que reproduïxen tots els autors que han publicat alguna referència so-

¹² PARASSOLS I PI, Pau. *San Juan de las Abadesas y su mayor gloria, el Santísimo Misterio*. Vic: Tipografia Católica San José, 1894, p. 140-141. MASDEU I COSTA, Josep. *El monestir de Sant Joan de les Abadeses. Resum Històric*. Vic: Tipografia Balmesiana, 1926, p. 82. JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard. *El monestir de Sant Joan de les Abadeses*. Sant Joan de les Abadeses: Junta del Monestir, 1976, p. 92-95. ALBAREDA, Joaquim; FERRER, Joan. *Sant Joan de les Abadeses*. Girona: Diputació de Girona, 1995. (Quaderns de la Revista de Girona; 57), p. 26-27. ESTEVE, Josep. *El monestir de Sant Joan de les Abadeses*. Sant Joan de les Abadeses: Junta del Monestir, 2005. (Edicions de la Junta del Monestir; 1), p. 9.

¹³ Un necrologi és, en essència, una llista de difunts; això no obstant, en les comunitats monàstiques, aquesta llista solia estar ordenada per mesos i dies, com si fos un calendari, de tal manera que, quan la congregació estava reunida, hom aprofitava per fer un recordatori quan s'esqueia algun aniversari o efemèride. L'entrada del difunt acostumava a complementar-se per algun esment al·lusiu al personatge. En el cas del monestir de Sant Joan de les Abadeses, el necrologi conservat —redactat sobre pergami pel canonge Oliver a mitjan segle XIII— va ser publicat per JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard. "El necrologio del monasterio de San Juan de las Abadesas". Dins: *Analecta Sacra Tarraconensia*. Vol. XXIII. Barcelona: Balmesiana, 1951.

¹⁴ JUNYENT. "El necrologio" (op. cit.), p. 168.

¹⁵ AHMSJA. *Projecte de restauració del Palau de l'Abadia*. Josep Riera, arquitecte. Josep Masdeu, arxiver. 1933. [6.5: F0236].

¹⁶ FERRER I GOODY, Joan. *Diplomatari del monestir de Sant Joan de les Abadeses (995-1273)*. Fundació Noguera. Barcelona, 2009, p. 325-326, núm. 226.

Notícia de l'òbit de l'abat Pere de Soler al necrologi del monestir.

Làpida sepulcral de l'abat Pere de Soler, a l'atri de Sant Mateu.

bre aquest edifici¹². La primera etapa és la que protagonitza l'abat Pere de Soler, que governa el monestir de Sant Joan entre els anys 1203 i 1217. Al necrologi¹³ del monestir, a l'entrada corresponent a l'òbit d'aquest abat, es transcriu la referència següent¹⁴:

Iste etiam fecit puteum et lavatorium refectorii, et tectum dormitorii, et chamberam abbatis...

Va fer el pou i el rentamans del menjador, el sostre del dormitori i la cambra de l'abat ...

L'abat Pere emprèn, doncs, diverses obres de reforma i consolidació d'alguns edificis de la comunitat, entre els quals hi ha la residència abacial. Hom ha considerat, basant-se en criteris formals i constructius, que d'aquesta primera fase és la construcció del magnífic espai, cobert amb volta de pedra tosca, situat a la banda nord del palau. Cal fer notar que Mn. Josep Masdeu indica que, també, es deu a aquest abat la construcció d'un claustre (*rodendorium*) i d'un jardí (*viridarium*)¹⁵. Quant al pou esmentat, sabem que, prop de la paret de migdia del palau, a pocs metres de la façana, encara es conserva una cisterna soterrada que, segons alguns testimonis, presenta el revestiment interior fet amb carreus de pedra ben treballats. Sigui com sigui, la construcció del Palau de l'Abadia devia concloure's durant l'abadiat de Pere de Soler perquè el seu successor, Arnau de Corsavell, en un decret pel qual regula les atribucions de l'ofici del sacrista, s'assignen el béns destinats a sufragar les candeles que utilitza al seu palau¹⁶.

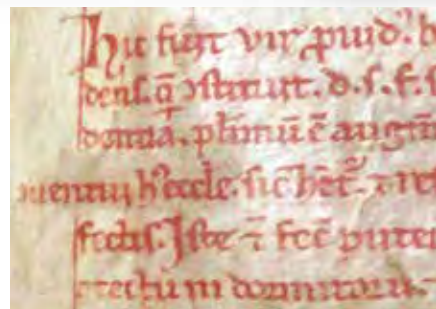
Item volumus et statuimus ut semper huius ecclesie sacrista teneatur dare nobis et successoribus nostris abbatibus quatuor palmos candeles omni nocte quociens et totiens adsit hac in domo nostra et eorumdem in successorum presentia.

És voluntat nostra, i així ho establím, que el sacrista de l'església, cada vegada que estigui en el nostre hostatge i en presència nostra i dels nostres successors, ens proporcioni cada nit a nós i als abats que ens succeeixin, quatre pams d'espelma.

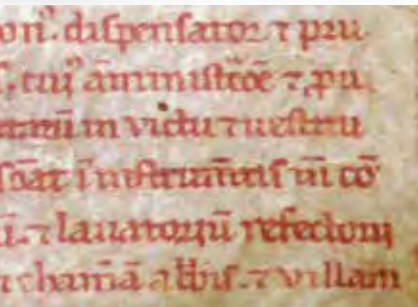
La segona fase constructiva del palau la protagonitza l'abat Arnau de Vilalba, que governa el monestir santjoaní entre els anys 1393 i 1427. Podem considerar que es deuen a ell les reformes i construccions més importants que han perdurat fins als nostres dies. Destaca, principalment, el claustre situat al mig de

l'edifici, de petites dimensions, de dos pisos, amb dues arcades per tram al pis inferior i amb bells capitells que reproduïen alguna falla i l'escut heràldic de l'abat. L'escut, esculpit, també es troba encastat damunt d'una porta que, segons Mn. Josep Masdeu, comunicava el claustre amb el cor de la capella de l'Abat. A les façanes sud i nord s'han conservat els finestrals lobulats, d'estil gòtic català, els quals, juntament amb altres llindes i finestres distribuïdes arreu de les altres estances, corresponen a l'etapa constructiva promoguda per l'abat Arnau. Aquesta important reforma del Palau de l'Abadia és corroborada per la notícia consignada, també, en l'esmentat necrologi¹⁷:

¹⁷ JUNYENT. "El necrologio" (op. cit.), p. 146.

Tempore istius domni Arnaldi abbatis fuit in pluribus augmentatum bonis monasterium, tam in clericis et beneficiatis quam ... eius zelo edificavit maximam partem domus abacialis et maximam partem murorum istius ville ...

Durant l'abadiat d'Arnau, el béns del monestir van augmentar considerablement, tant en clergues i beneficiats com en ... amb empeny va edificar la major part de la casa de l'abat i la major part de les muralles d'aquesta vila ...

Comentari a la vida i obra de l'abat Pere de Soler, consignada al necrologi del monestir i just al costat del seu òbit: a l'última línia hom pot llegir «et tectum formitorii et chammeram abbatis et villam ...»

Dels pocs esdeveniments que fins avui hem pogut localitzar i que tenen per escenari el Palau de l'Abadia, cal destacar l'acte de l'any 1324 de prestació d'homenatge que rep l'abat com a senyor dels habitants a qui havia establert unes terres i uns conreus¹⁸:

Noverint universi quod die martis intitulata pridie idus junii anno domini millesimo trecentesimo vicesimo quarto omnes et singuli probi homines [infrascriptis] de villa Sancti Iohannis de Abbatisis presituerunt omagium fidelitatis Reverendo domino Raimundo Dei gratia abbatis monasterii Sancti Iohannis de Abbatisis, constituto in palatio suo, presentibus testibus venerabilibus Petro de Huxo ...

Segui de tots conegut que el dimarts, primer dia de juny de l'any del senyor de mil tres-cents vint-i-quatre, tots i cadascun dels homes honrats més avall anotats, van prestar homenatge i fidelitat al reverent senyor Ramon [de Bianya], per la gràcia de Déu, abat del monestir de Sant Joan de les Abadesses, constituït al seu palau, en presència de testimonis venerables Pere d'Uix ...

O, també, la cerimònia de l'any 1363 de prestació solemne d'homenatge del veguer de Camprodon, rebuda en mans de l'abat Ramon de Valmanya, per raó de la jurisdicció sobre la vila de la Ral¹⁹:

Noverint universi quod die XXI aprilis anno a nativitate Domini MCCCLX tercio in presencia mei notario publico subscripti et testium videlicet Ffratris Bernardi Puiada monacho monasterio Sancti Felicis de Guixols et Ffrancisci ça Naspleda ville de Hostalesio et Petri Felicis presbiteri de Sancto Iohanne ad hoc specialiter vocatorum reverendus in Xristo pater [et dominum nostrum] Raimundus Dei gratia abbas monasterii Sancti Iohannis de Abbatisis in camera eius domini abbatis [...] cum venerabili Raymundo de Podiolo milite ac vicario Campirotundi Rivipulli et Rivipullum ac de Regali ...

Segui de tots conegut. El dia vint-i-u d'abril de l'any de la nativitat del Senyor de 1363, en presència meva, notari públic que subscriu, i de testimonis, això és, del germà Bernat Pujada, monjo del monestir de Sant Feliu de Guíxols, i de Francesc Naspleda, de la vila d'Hostoles, i de Pere Feliu, prevere de Sant Joan, especialment cridats pel reverend en Crist i senyor nostre Ramon [de Valmanya], per la gràcia de Déu, abat del monestir de Sant Joan de les Abadesses, a la seva cambra abacial [...] amb el venerable Ramon de Puig, cavaller i vicari de Camprodon, Ripoll i el Ripollès i de la Ral ...

¹⁸ AMSJA. Notaria de Sant Joan de les Abadesses. Cúria: administració del monestir [L-5-4].

¹⁹AMSJA. Notaria de Sant Joan de les Abadesses. Tercer manual notarial de l'abat Ramon de Valmanya, f. 79 [l-1-12].

L'any 1592, una butlla del papa Climent VIII suprimeix les canòniques agustinianes de Catalunya i el Rosselló; el que fins aleshores havia estat el monestir de Sant Joan de les Abadesses passa a ser una col·legiata, o sigui, una comunitat de canonges i beneficiats governats per un arxiprest. Els seus béns seran administrats per les Cinc Dignitats Reials, una institució creada també pel Papa i formada per tres administradors del bisbat de Barcelona²⁰, un de Girona i un darrer del bisbat de Vic. Mn. Josep Masdeu afirma que, a partir de finals del segle XVI, amb motiu d'haver-se suprimit el monestir, el Palau de l'Abadia va servir de magatzem dels fruits recollits per aquestes Cinc Dignitats. A més, l'arxiprest utilitzava el palau com a residència particular; ho fa pensar la notícia de la visita pastoral de l'arxiprest Vergés de 1674:

La casa abacial ... que actualment es troba unida a la casa de l'arxiprest de la present església²¹.

I també pel fet que, en uns fulls on es detallen els béns desamortitzats durant el segle XIX, consta el Palau com a «Casa de l'Arxiprest». El Palau de l'Abadia, a més, va servir per acollir moltes altres activitats institucionals, entre les quals destaca especialment la de ser la seu de la notaria civil —des de la seva creació l'any 1250—, la de la cúria de l'abat i la del Deganat de Ripoll, Ripollès i Sant Joan de les Abadesses²². Un buidat sistemàtic de la documentació referida a l'administració dels béns abacials permetria, segurament, fer un seguiment detallat de totes les servituds del Palau. A tall d'anècdota anem algunes obres menors dutes a terme durant el segle XVI i que ens indiquen, només de passada, alguna d'aquestes activitats²³:

Compte del que donaré i pagaré per la part del senyor abat.

A 24 de maix, doni a nan canonge Boscater, pels boquets²⁴ de per sobra llindas de portas y fas de la porta de la notaria y tagells²⁵ per lo tempanill de la establa y lo pas de la notaria.

Dit dia doni a nen Girandell per set pots de roure per las portas de dita notaria.

A 28 de juny, doni an Antic Quera, farrer, compliments de 38 sous 6 diners per claus y golfas per la porta major de la Abadia y bagas per forrellats y anells per las portas y altra ferramenta per dita notaria.

²⁰ L'ardiaca del Llobregat, el de Badalona i el tresorer del bisbat.

²¹ AMSJA. *Visites Pastorals. Arxiprest Francesc Vergés, 1674*, f. 12v [466/3].

²² GROS I PUJOL, Miquel dels S. "L'arxiu del monestir de Sant Joan de les Abadesses". Dins: *Il·l·loqui d'història del monaquisme català*. Vol. II. Abadia de Poblet, 1974. (Scriptorium Populeti; 9) p. 90. FERRER I GODOY, Joan. *Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època moderna (1630-1858)*. Fundació Noguera: Barcelona, 2013, p. 331. Les actes municipals esmenten que els volums notariais es conservaven a l'Abadia (28 de febrer de 1798).

²³ AMSJA. *Administració dels béns de l'Abadia [C-1-3]*.

²⁴ Cap de biga que surt tres o quatre pams fora de la casa i serveix per aguantar un balcó de fust o la volada del llosat.

²⁵ Cadascuna de les peces de fusta curtes que es col·loquen de biga a biga, en sentit perpendicular a aquestes, i serveixen per a sostenir la teulada.

Durant les obres de restauració del Palau de l'Abadia del període 2003-2005, hom va localitzar, enmig de l'enderroc de les estructures, aquest bell fragment d'alabastre amb la representació, incabada, de la Mare de Déu i l'infant.

Un element singular del Palau de l'Abadia era la capella particular de l'abat. El projecte de restauració de l'arquitecte Josep Riera de l'any 1933 la situa en un lloc ben precís del Palau, just al vestíbul ocupat avui per l'oficina de turisme. De fet, és Mn. Josep Masdeu, en la memòria històrica que acompanya el projecte, que en justifica aquesta ubicació basant-se en dos elements: un escut, molt fragmentat, conservat en la dovella clau d'un dels portals de la façana de migdia —que hom pot recordar que era tapiat fins a les actuals intervencions de restauració—, i una finestra²⁶. Sospitem, tanmateix, que l'erudit arxiver del monestir tenia altres motius complementaris a aquests per justificar aquesta decisió. Durant el segle XVII i XVIII, la capella és visitada pels bisbes o els seus delegats i, per tant, és esmentada en els decrets de les visites pastorals. Per exemple, l'any 1618, Francesc Sentjust, abat de Ripoll, visita el monestir i hi fa constar que:

Ha visitat la capella i l'altar de Nostra Senyora, construïda dins la casa de la Abadia, i l'ha trobada amb una figura de la Mare de Déu exempta, sense retaule, amb tres tovalles i el cobrialtar molt dolent²⁷.

Uns anys més tard, en 1674, l'arxiprest Francesc Vergés descriu la capella amb més detall:

Va ser visitada la capella anomenada de l'Abat ... És una capella amb dues portes i amb una gran ara tota d'una pesa, amb una imatge de Nostra Senyora al mig de l'ara esmentada, amb una reixa de fusta. La capella es troba sense pali ni altar, ni llàntia ni campana, la qual, que abans estava a la capella, ara és a l'església, a la porta de la sagristia. Aquesta capella està plena de brutes immundícies. En aquesta capella hi ha fundat un benefici, el de la capella de l'abat²⁸.

L'any 1775 és Honorat Creuhet qui visita el Palau i n'ordena algunes reformes perquè el seu estat de conservació comença a ser ruïnós:

Igualment vista i visitada la casa de la Abadia pròpia del senyor Arxiprest, de la qual cobra cada any l'arrendament de les Reials Dignitats ... s'ha trobat en un estat deplorable ... per no habitar-se per l'actual Arxiprest [Eudald Guanter i Brandia], ni pel seu antecessor, ni per altre persona, deixant-lo derruir. Hem trobada [la casa de l'Abadia] amb el balcó derruït i caigut, sostres pradats [sic], bigues trencades i feses²⁹, plena de pedres llançades per la mainada, plovent-ne en ella com fora³⁰ ...

²⁶ AHMSJA. Projecte (op. cit.) «Actualment sols resta una dependència subterrània [...] i el frontó de la capella amb la seva sagetera i el portal que, per les seves proporcions, podria formar l'atri de la predita capella, amb un borrós escut al cim, o sigui, en la dovella mig de l'arc.»

²⁷ AMSJA. Visites Pastorals. Abat Francesc Sentjust, 1618, f. 24v [466/1].

²⁸ AMSJA. Visites Pastorals. Arxiprest Francesc Vergés, 1674, f. 12v [466/3].

²⁹ Esquerdades.

³⁰ AMSJA. Visites Pastorals. Honorat Creuhet, 31 de maig de 1775, f. 37r [466/4].

El procés de degradació del Palau de l'Abadia durant

el segle XVIII no s'atura. I durant el segle XIX es produeixen un seguit de fets que, precisament, no ajuden pas a suavitzar aquesta inèrcia. D'aquests actes, considerem que un dels que afecten més l'estructura arquitectònica del Palau és la utilització d'una part, tota l'ala de llevant, com a habitatge particular. L'altre circumstància determinant és la indefinició, durant un període de temps, de la propietat —i responsabilitat— de l'edifici.

La desamortització del Palau: de la propietat eclesiàstica a la civil

És un fet evident que la propietat del Palau de l'Abadia va passar de mans eclesiàstiques a civils. La qüestió rau a determinar en quin moment i de quina manera es va produir aquest traspàs de la propietat. La tasca per a escair-ho no ha estat pas fàcil i advertim que, a causa de la pèrdua documental dels fons registrals del partit judicial al qual pertanyem, no hem pogut resoldre tot el complicat entrellat que comporta una transmissió patrimonial com aquesta. Per tant, confiem que futures investigacions puguin aclarir algun detall de tot aquest procés.

A finals de la dècada dels anys 30 del segle XIX, a l'Estat espanyol es promulguen unes lleis que confisquen els béns i les propietats eclesiàstiques —els ordes religiosos en van ser els principals afectats—, sobretot els que no estaven directament destinats al culte religiós i els que es consideraven econòmicament improductius, amb els quals, l'Estat va aconseguir, per mitjà de subhastes d'aquells, uns ingressos extraordinaris per a les seves arques. Són els processos coneguts com les desamortitzacions, la més famosa de les quals va ser la que va emprendre el president del Consell de Ministres Juan Álvarez Mendizábal l'any 1836. Això no obstant, tot sembla indicar que la desamortització del Palau de l'Abadia de Sant Joan de les Abadesses no va ser inclosa en aquella acció, sinó en la següent, protagonitzada pel regent Baldomero Espartero l'any 1841. Efectivament, el 5 de setembre d'aquell any es promulga una instrucció "**para la ejecució de la ley sobre enagenación de los bienes del clero secular**"³¹ continuadora dels processos desamortitzadors de Mendizábal i que descriu amb detall el procediment administratiu per dur-los a la pràctica i reproduïx els

³¹ *Gaceta de Madrid*, 5 de setembre de 1841. Núm. 2515, p. 1-3.

formularis que els propietaris eclesiàstics estan obligats a emplenar. Precisament, per a la Col·legiata de Sant Joan, conservem aquests documents i, perquè s'inclou «la casa de l'abadia» en la relació, esdevenen la primera notícia fiable que disposem sobre la seva desamortització³². Al cap d'escassament tres anys de promulgar-se, aquesta llei d'Espartero va deixar d'aplicar-se amb motiu d'un canvi de govern —progressistes per conservadors³³; dins aquest espai de temps es produeix la desamortització del Palau que, com veurem, no serà efectiva.

Efectivament, conservem l'expedient obert al Govern Civil de Girona³⁴ —resolt entre els mesos de setembre i novembre de 1842— que conté la petició de possessió de l'Abadia per part de l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses. En resum, els tràmits següents són els següents. El dia 12 de setembre, la Comissió de Béns Nacionals tracta de la petició formulada per l'Ajuntament amb la qual se sol·licita a la Junta d'Alienació Provincial —creada per la llei d'Espartero abans esmentada— que li sigui transferida la propietat de:

Entre otras fincas que pertenecieron a las Cinco [sic] Dignidades Reales de Cataluña, y ahora se hallan incorporadas á la Nación [...], una casa llamada la Abadia y un horno nombrado de la Villa. Que en la referida casa, que es de las mas inmediatas al fuerte de aquel pueblo, ecsisten [sic] las carceles nacionales ya de tiempo inmemorial; la cual es tambien muy a proposito para almacenes de víveres y pertrechos de guerra, para cuyo uso ha servido en la ultima hecha, y que igualmente tiene buenos aposentos para escuelas de latinidad y de primeras letras, de los que carece el comun.

El 28 d'octubre següent, la Diputació de Girona, a qui des de la Junta esmentada s'havia tramès la sol·licitud, informa favorablement de la petició del consistori santjoaní; tanmateix, el 5 de novembre, la Junta condiciona aquesta cessió a la disponibilitat del consistori “para hacer las obras que se requieren”. El dia 13 següent l'Ajuntament de Sant Joan³⁵ respon al responsable polític que presideix la Junta afirmant el següent:

El importe de las obras para habilitar la casa llamada Abadia, horno nombrado de la villa y carcel proyecta valerse de un reparto vezinal debiendo poner a conocimiento de vuestra señoría que este no deberá esceder [sic] de mil reales; puesto que la

³² AMSJA. Desamortització dels béns de la Col·legiata [J-6-7].

³³ HIERREZUELO CONDE, Guillermo. *Financiación de la Iglesia Católica y demás confesiones religiosas*. Tesi doctoral. Universidad de Málaga, 1999, p. 19-20.

³⁴ AHG. Fons Govern Civil de Girona. Culte i clergat (sèrie). AHG-D187.

³⁵ Joan Folcrà, alcalde. Climent Casals, regidor primer i Francesc Soler, síndic procurador.

nombrada carcel, que es posesion inmemorial de esta Villa, ya esta arreglada y solo se nombra en el recurso para facilitar la concesion de aquella casa reclamada bajo cuyo techo se halla originalmente situada la referida carcel.

I, finalment, el 29 de novembre de 1842, es concedeixen a l'Ajuntament els immobles sol·licitats i així "podran de este modo conservarse y ser de gran utilidad para el servicio público y particular del vecindario". Després d'aquest tràmit, i de forma immediata, l'Abadia s'arrenda a un particular³⁶.

A manca de poder-ho demostrar amb més precisió, tot sembla indicar que la propietat de l'edifici retorna

³⁶ AB-AMSJA [33.12]. Rebutis corresponents al període 1841-1845 de l'arrendament de l'Abadia a favor de Manuel Carbonell. En un rebut hi consta que l'Abadia «fué de las Cinco Dignidades Eclesiásticas de Cataluña, arrendada a su favor por tiempo indefinido y por el precio de 96 reales anuales». Als rebuts hi consta l'encapçalament «*Bienes nacionales: ramo del clero secular*»; això demostra que l'edifici prové de béns desamortitzats.

a mans eclesiàstiques una vegada les lleis desamortitzadores del període de regència d'Espartero, com hem apuntat anteriorment, perden la vigència. Altrament, no s'entendria el que es produeix en el tombant de la meitat d'aquell segle. Efectivament, el dia 10 de juny de 1854 se signa un contracte d'arrendament de la casa de l'Abadia entre Manuel Blanxart i Siqués, que actua com a procurador de l'Administració Diocesana, i Maties Bassaganya, que s'intitula com a masover de l'Abadia. Aquest document³⁷ és singular perquè posa en dubte la propietat del Palau i perquè demostra que, en una data molt tardana, l'Abadia encara és la seu de la notaria civil. Vegem-ne una parell de les seves clàusules:

³⁷ AB-AMSJA [33.12].

Condició núm. 5: el procurador [Manuel Blanxart i Siqués] se reserva l'entrada i la sortida de dita casa totes les vegades que li convingui, i igualment també caldrà donar entrada a tots els interessats a l'Arxiu en les ocasions que els convingui mirar papers.

Condició núm. 10: amb motiu que aquesta casa y demés agregades a ella esta un poc dubtós de si és en la actualitat verdadera possessió dels Dignitaris, de la Junta Diocesana o del Govern, convenim procurador i masover que sempre que un d'aquests dos últims volgués apoderar-se de dita casa o part d'ella sense atendre als pactes del desnonament que tenim estipulats, el procurador promet que per la seva part defensarà tot el que li sia possible el dret del masover a fi que no sofreixi cap perjudici ...

El mes de setembre següent, aquest masover sufraga les obres per condicionar i habilitar la segona planta del Palau per acollir els infectats d'una epidèmia de còlera.

La propietat del Palau de l'Abadia era, doncs, un motiu de conflicte entre l'Ajuntament, que, molt probablement, la disposava *de facto*, i el bisbat de Vic que n'ostentava la titularitat recuperada després de l'anul·lació, anys abans, de la seva confiscació. Certament, l'Ajuntament ocupa unes estances del Palau i hi instal·la, a finals de 1855, una escola de nens i un destacament de carrabiners. És cert, perquè conservem la documentació, que quan l'Ajuntament utilitza part del Palau, aquest és propietat de l'Administració Diocesana —el Bisbat de Vic. Tanmateix, és possible que alguns santjoanins prevegin que la cessió de l'edifici per part de l'Estat o del Bisbat per ubicar-hi l'escola sigui una empresa llarga i complicada d'aconseguir; és molt plausible suggerir que es va produir alguna gestió per aconseguir-ho. En aquest sentit, és simptomàtic el comentari de Tomàs Bret, eclesiàstic i un personatge molt ben relacionat amb la cúria diocesana del moment, quan, respecte del tema, escriu a Esteve Blanxart i Corriols, de Sant Joan, la carta següent:

Vist el que em dius de la casa de l'Abadia, no he mirat prudent parlar res a la Administració Diocesana, per motius que no es el moment exposar. Per consegüent, som del parer, que si la voleu salvar amb el fet consumat de tenir ja establert allí l'estudi, la salvareu; i si no, que vagi al diable³⁸.

³⁸ AB-AMSJA. 9 d'octubre de 1855 [36.1]. El subratllat és nostre.

³⁹ AB-AMSJA. De fet, l'any 1856 l'Ajuntament fa practicar una nova porta a l'actual carrer del bisbe Soler, davant de la capella de Sant Miquel, perquè els nois puguin entrar a l'escola.

⁴⁰ AB-AMSJA. Aquesta petició de l'inspector d'ensenyament no podrà complir-se perquè els intents per desnonar l'arrendatari són infructuosos. Per exemple, el mes de gener de 1861, l'Ajuntament comunica al masover que en el mes següent ha de desocupar la casa; el masover no marxa del Palau perquè, segons afirma, no sap on anar. El mes de juliol següent, l'alcalde li dóna tres dies de termini perquè abandoni la casa de l'Abadia i li entregui les claus. En la mateixa línia, el més d'agost següent l'Ajuntament pren possessió de l'era de batre i no permet al masover que guardi la palla dins de l'Abadia. Malgrat aquests intents per fer-lo fora, és simptomàtic que conservem els rebuts de l'arrendament de l'Abadia, a favor del masover esmentat, fins a l'any 1865.

⁴¹ AB-AMSJA. Febrer de 1861 [33.12]: «Dicha casa, de algunos años a esta parte, después de satisfechas las contribuciones lo poco que ha redituado, se ha empleado en mejoras de la misma casa, por cuatro años atrás estaba enteramente deteriorada a fin de hacerla habitable, en lo posible, el mismo inquilino. Para este objeto adelantó algunos arrendamientos el año 1854, en tiempo de la epidemia, el actual inquilino presto gratuitamente una buena parte de la casa para los soldados coléricos que en aquel entonces estaban de guarnición de esta villa. Además manifiesta que está pronto a desocupar la casa, siempre que el señor maestro quiera pasar a ocuparla. Por lo que, en cuanto a las cuentas que se le piden, manifiesta que dicha casa y el huerto a ella contiguo, pocos años atrás era un montón de ruinas procedentes todavía de las fortificaciones de aquella parte de villa y se cedió también, por algunos años, a fin de que lo dejase en el estado que actualmente se encuentra, por lo que resulta que hasta el presente no ha producido beneficio alguno.»

A partir de finals de l'any 1855, l'Ajuntament de Sant Joan actua com a únic propietari del Palau de l'Abadia: amonesta el masover —recordem-ho, Maties Bassaganya— per unes obres que impedeixen l'accés dels alumnes per la porta principal³⁹, li exigeix la meitat de l'arrendament, el desnona, li prohibeix de guardar la palla dins l'edifici, etc. Però, sobretot, aquesta possessió es manifesta el mes d'octubre de l'any 1860 quan, d'acord amb l'Ajuntament de la Ribera de Sant Joan, participa activament en una reunió de la Junta Local d'Ensenyament promoguda per l'inspector d'escoles de la província de Girona. Els acords que s'adopten fan referència, principalment, a fer efectiu els endarreriments del sou del mestre⁴⁰ —se li devien les anualitats des del 1852 al 1858— i que unes estances del Palau —les que estaven arrendades— es puguin destinar a l'habitatge del mestre. A més, i sobretot, l'inspector insta a l'Ajuntament perquè prengui possessió de l'edifici i de l'hort. Per tant, els organismes estatals, si més no els de l'àmbit de l'ensenyament, estan al corrent de la situació confusa quant a la titularitat de l'Abadia.

L'any següent, el 1861, l'Ajuntament aconsegueix el compromís d'Esteve Blanxart i Corriols, en tant que procurador de l'Administració Diocesana, perquè renunciï a qualsevol dret que aquesta tenia sobre l'Abadia. En el mateix document, Blanxart aprofita per justificar els rendiments econòmics que l'arrendament de l'Abadia ha proporcionat⁴¹. Però, malgrat aquest gest, la propietat de l'edifici no sembla pas traspasada al municipi; de fet, fins al mes de maig de 1868,

⁴² AB-AMSJA. 1 de novembre de 1862. El document que acompanya aquesta sol·licitud és molt interessant perquè descriu, amb detall, el palau i el seu entorn. Pel seu interès, creiem convenient de reproduir-lo íntegrament: 1 de novembre. Esborrany de carta enviada al governador de Girona: «En contestación a su oficio del 3 corriente debo decirle que los frontis de la casa de la Abadía tienen al sur 19 canas catalanas, al este 8 canas, al norte 9 canas 4 palmos, y al oeste 13 canas, estando su interior tanto los bajos como el 1.º piso distribuido conforme el adjunto plano que tengo el gusto de mandar. En los bajos al norte hay 2 cárceles que hace siglos sirven a este objeto con entrada al oeste; al oeste hay un salón y la entrada pertenecientes al cuartel de carabineros cuya entrada es al sur; al sur hay un antiguo y ruinoso claustro que sirve de estercolero y leñero; con entrada al sur hay un pasillo ruinoso que comunica con la curia eclesiástica y un establo que comunica con una pajera que está al este. En el primer piso hay al norte la sala de estudio, al oeste cuartos y cocina que ocupan los carabineros, al sur una galería ruinosa que está sobre el antiguo claustro, con un común que sirve a los carabineros, estudio y al inquilino del resto de la casa cuya galería sirve en gran parte de recreo para los estudiantes; hay una oscura cocina y mala despensa, un regular cuarto con alcoba y un pequeño gabinete; al este hay otro aposento que sirve de cuarto, están últimas piezas del sur y del este son las que viene ocupando el inquilino Matías Bassaganya. Todo el lado del este y mitad del sur y la sala de estudio tiene segundo piso, pero del todo inhabitable. La dicha casa era de las Cinco Dignidades Reales de Cataluña. En la guerra de los Carlistas sufrió mucho. En 21 de octubre de 1855, siguiendo un oficio expedido por ese Gobierno de la Provincia, con fecha 4 del mismo mes, entre otras cosas se le relacionó la existencia de la casa llamada la Abadía, cuya casa fue cedida por la Junta Diocesana en 1854 para escuelas de instrucción primaria y entregó al Sr. Deán de esta el documento justificativo, cual Señor ha muerto y se ha traspapelado. En 1856 vinieron los carabineros y necesitaban casa solo se les pudo ofrecer este local, entonces inhabitable, y un albañil se ofreció hacer los trabajos y demás necesarios reservándose los alquileres hasta estar satisfecho; cuyo local se tiene destinado para habitación del maestro. Toda la parte que ocupa Matías Bassaganya viene ocupándola ya desde 1855, gran parte de ella era inhabitable el mismo la ha recompuesto evitando su ruina, pero no ha pagado alquiler alguno. La era tiene 12 canas de largo y 9 de ancho, está en muy mal estado. La cabaña se cae y tiene 4 canas 4 palmos de largo y 3 canas de ancho. El huerto 3 años atrás era una ruina y el que lo arregló siguió cultivándolo, tiene 12 canas de largo por 4 de ancho en gran parte improductivo por falta de sol. La altura de la casa al este norte y oeste 5 canas y al sur 3 canas.»

⁴³ AB-AMSJA. El subratllat és nostre.

l'arxiu de la família Blanxart conserva els rebuts del pagament de la contribució territorial urbana pel concepte «Abadía. Casa de Instrucción», fet que demostra, si més no, que la titularitat encara es trobava dins l'òrbita diocesana. I és precisament per això que es comprèn que l'any 1862 l'Ajuntament decideixi sol·licitar a l'Estat, altra vegada, la propietat del Palau de l'Abadía: ho fa, segurament, perquè els diferents usos que hostatja compliquen qualsevol iniciativa del consistori per tal de dotar-lo adequadament⁴². El 24 de juliol de l'any següent, el governador de Girona comunica a l'alcalde que no és possible atendre la petició feta de cedir el Palau per a escoles i altres usos, perquè és contrari als Reials Decrets de desamortització de 23 de setembre i 14 d'octubre de 1856. La darrera temptativa documentada és una instància, feta el 5 d'agost de 1866, per la qual l'Ajuntament demana a la reina d'Espanya, Isabel II, la cessió del Palau de l'Abadía per a escoles. La documentació que hem tingut a l'abast no ens permet exposar el resultat d'aquestes peticions: el cert és que l'Ajuntament fa un ús exclusiu de l'edifici, tot i no ser-ne, molt probablement, el propietari.

Tot aquest llarg procés devia cloure's a partir de l'any 1868 quan s'incoa l'expedient possessori del Palau, procediment de tràmit complex i costós, que devia instruir-se al Registre d'Hipoteques de Puigcerdà, institució precedent de l'actual Registre de la Propietat. Miquel Soler, secretari de l'Ajuntament d'aleshores, demana el concurs de Pere Blanxart i Corriols, germà de l'esmentat Esteve, perquè l'ajudi a formalitzar-lo. El 21 de juliol d'aquell any l'escriu en els termes següents:

A migo mío: como secretario te pido que arregles el expediente posesorio, y como amigo te encargo que hables con el Sr. Lorenzo Casals el modo de poderlo arreglar; sobretodo te pido me hagas el favor de mirar de arreglarlo, pues que es asunto que me tiene enteramente fastidiado. El expediente que se formó para el Sr. Corominas creo podría servir de guía a dicho expediente, que se consultó con el Sr. Caballería [Agustí Caballería Deop, notari] de Ripoll⁴³.

Com s'ha descrit, durant el segle XIX —especialment la segona meitat— el Palau de l'Abadía és objecte de fortes agressions patrimonials, sobre-

tot quan bona part de l'edifici, durant la Tercera Guerra Carlina (1872-1875) i fins l'any 1898, és utilitzat com a caserna de l'exèrcit i quan és utilitzat com habitatge. D'aleshores i fins ara, els usos que ha tingut aquest casal han estat nombrosos i, per força, han alterat la seva fesomia primitiva i han fet perdre, potser irremeiablement, la major part de les traces arquitectòniques d'època medieval i moderna.

L'interès histórico- arquitectònic del Palau: Intervencions de protecció i restauració

Per tot allò que hem explicat fins ara, és fàcil d'imaginar l'estat d'incúria i d'abandó del Palau de l'Abadia i la difícil empresa que suposava el seu arranjament. Els usos que havia tingut el Palau —escola, caserna, presó, habitatge, magatzem...— dificultaven enormement qualsevol intervenció. La imposició d'algunes servituds, per part de diferents organismes de l'Estat, i la precarietat de la hisenda municipal, interrompia sempre la voluntat d'alguns prohoms santjoanins per arranjat l'edifici. Pau Parassols, l'historiador de la vila, a mitjan segle XIX, ja es lamentava que

Este palacio ... aunque tan deteriorado, merece ser conservado con esmero⁴⁴.

L'ús freqüent del Palau com a caserna militar es perllonga fins a finals del segle XIX. Mn. Josep Masdeu, contemporani a aquests allotjaments, indica, com ja hem esmentat, que fou ocupat durant la Tercera Guerra Carlina i que aquest ús perdurà fins a la guerra de Cuba. Manuel Blanxart i Torradabella, en els seus dietaris, indica que, el 8 de gener de 1887, dues companyies del regiment d'infanteria d'Aragó van ocupar l'Abadia. El motiu d'aquesta arribada i la queixa per aquest fet —que demostra que la voluntat santjoanina que el Palau es mereixia un ús més digne— queda consignada en l'escrit publicat a «El Correo Catalan» del dia 18 d'aquell mes i any:

Nos escriben de San Juan de las Abadesas con fecha del 9 de los corrientes: Estamos com-

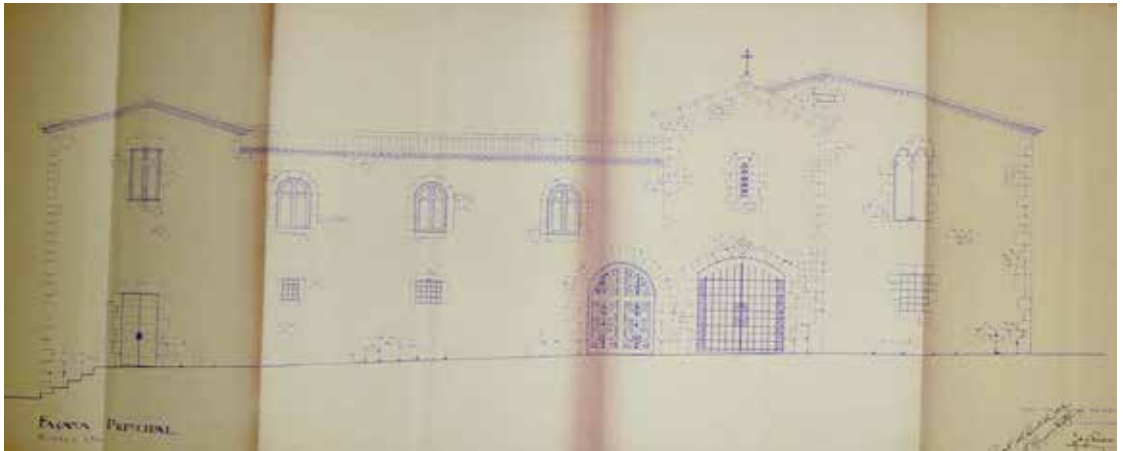
⁴⁴ PARASSOLS (op. cit.), p. 138 (1a. edició, 1859).

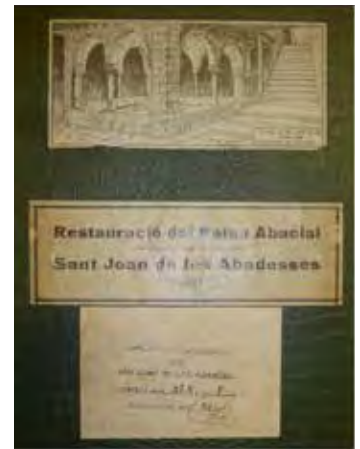
pletamente cubiertos de nieve ...Para ayudarnos a pasar el invierno nos han mandado de destacamento dos compañías del regimiento infantería de Aragón. Nadie sabe por qué; pero como van a pasar alguna temporada en esta, les han arreglado un cuartel, destinando para ello la antigua abadía. Este edificio construido en el siglo XIII y que tantos recuerdos históricos encierra, en donde habitaron tan nobles y distinguidos Abades, que alojó á varios reyes de Aragón, a San Raimundo de Peñafort y a otros varones insignes y que merecerla ser conservado con esmero, ha sido convertido en cuartel. ¡Triste destino han tenido, como éste, muchos monumentos españoles y que los amantes de lo antiguo con dolor vemos desaparecer todos los días!⁴⁵

Durant el període comprès entre els anys 1891 i 1899, es realitzen unes obres mínimes d'arranjament del claustre i d'urbanització de la plaça de l'Abadia. Són les que impulsa l'alcalde Jaume Bellapart i que Manuel Blanxart i Torrabadella, que aleshores era regidor municipal, consigna als seus dietaris. Mn. Josep Masdeu amplia aquesta informació indicant que:

⁴⁵ AB-AMSJA. Hemeroteca [550.55].

[L'alcalde Bellapart] tragué dels baixos, convertits en corts d'animals, tota sutzura de parets pròpies d'aquests; restaurà les teulades i arcuacions, quasi enrunades del claustre, donant-los-hi així estabilitat, encara que relativa, i no massa adient al seu estil propi⁴⁶.

L'ensenyament d'infants s'imparteix al Palau de l'Abadia fins que s'inauguren les noves escoles l'any 1929. Aleshores, sembla haver arribat el moment per impulsar una proposta que, definitivament, dignifiqui un monument que, tot i desfigurat, encara mantenia una significació important per a la història i l'art de Sant Joan de les Abadesses. L'any 1933, l'arquitecte Josep Riera, assessorat per Mn. Josep Masdeu, presenta un projecte de reconstrucció del Palau. La proposta de Riera, integral i magnífica, pretenia convertir l'edifici en un centre cultural complet, amb museu, biblioteca i arxiu. Malauradament, com és sabut, els esdeveniments polítics d'aquella dècada van impedir que es dugués a terme.

Passada la Guerra Civil Espanyola (1936-1939), els intents per tornar a actuar a l'Abadia triguen uns anys a arribar. Evidentment, les prioritats del consistori i les circumstàncies del país no ajuden pas gaire en aquest afer. Durant els anys 1952 i 1953 i sobretot a partir que Eduard Armengol es consolida a l'alcaldia de Sant Joan, hi ha algun intent i es gestiona alguna petició d'ajut. Es comença a fer promoció del Palau de l'Abadia en els cercles històrics i artístics més influents amb la finalitat que els organismes oficials s'impliquin en la seva restauració. S'aprofita la inèrcia de la restauració del monestir (1948-1955) per mostrar el Palau i

⁴⁶ AHMSJA. *Projecte* (op. cit.).

demanar els ajuts necessaris. Algun diari de la comarca es fa ressò de l'estat d'abandó de l'edifici i de la urgència de la seva restauració.

Aún estamos a tiempo para reparar los daños y dejar en estado digno esta joya que se nos va de las manos... Ya sería hora que se encontrase una solución adecuada para nuestra Abadía. Del contrario dentro de poco sólo tendremos el recuerdo y un montón de ruinas⁴⁷.

Les aportacions econòmiques, però, no arriben d'enlloc⁴⁸:

Mi distinguido señor y amigo. Acabo de recibir su instancia referente al Palacio Abacial de esta villa y siento tener que comunicarle que esta mal enfocado el procedimiento ... Lo más interesante, a mi modo de parecer, es que Vd. mueva el asunto por todos los medios a su alcance...
Miquel Oliva Prat. Conservador. Museo Arqueológico Provincial de Gerona.

Lamento no poder atender su demanda puesto que para ello sería preciso que este histórico edificio estuviera incluido entre los que han sido de-

⁴⁷ ACRI. Hemeroteca Comarcal. *El Ripollés*, 8 d'octubre de 1960.

⁴⁸ AHMSJA. *Expedient de la restauració del Palau de l'Abadía i de l'església de Sant Pol* [6.5: F0026]. Correspondència, 10 i 21 d'abril de 1954, respectivament.

clarados Monumentos Nacionales o cuando menos Histórico-Artísticos... La restauración del Monasterio y principalmente de su iglesia está a cargo de mi compañero el Sr. Duran Reynals, quien realiza una maravillosa labor. El Sr. Espona sufraga todos los gastos, espléndidamente. No sé si este señor extendería su protección al Palacio Abacial.

Alejandro Ferrant. Arquitecto Conservador de monumentos. Zona levante.

L'alcalde Armengol no es conforma amb aquests entrebancs burocràtics i recorda la seva petició, any rere any, a les autoritats i a les persones vinculades en la conservació del patrimoni. Finalment, la seva persistència aconseguix els resultats esperats. A finals de 1962, l'Ajuntament aconseguix la primera subvenció que es destina a arranjar el claustre, que es trobava gairebé en ruïna, i a la consolidació de l'escala d'accés al primer pis del Palau⁴⁹. Aquesta intervenció, però, no es realitza fins a l'any 1964. Miquel Oliva, del Servei de Defensa del Patrimoni Artístic Nacional, ho explica a la Revista de Girona:

Han dado comienzo con cargo al Estado, con subvención de 400.000 pesetas de la Dirección General de Bellas Artes, los primeros trabajos de restauración del claustro del Palacio Abacial del monasterio de San Juan de las Abadesas. Desde hace bastante tiempo que se venía gestionando dicha obra por demás necesaria y urgente, debido al estado de ruina y todavía más de abandono en que se hallaba dicho claustro... Los trabajos tan sólo comenzados han estado dirigidos al derribo de todo aquello que por su pésimo estado se hallaba en peligro inminente de ruina. Buena parte del claustro ha sido cuidadosamente desmontado para su nuevo montaje de acuerdo con las garantías de seguridad que la obra debe poseer... En la actualidad se procede a cubrir de nuevo el claustro, una vez consolidadas sus estructuras y arquerías, en espera que la obra siga avanzando en lo sucesivo hasta su terminación total. Dirige los trabajos el arquitecto-conservador de monumentos de la IV zona, don Alejandro Ferrant⁵⁰.

A finals d'aquell any 1964, les obres a l'Abadia sembla que es troben ben encaminades. Una carta de Carlos Cid, del Servei de Defensa del Patrimoni, explica a l'alcalde el resultat de la seva recent visita a Sant Joan⁵¹. De seguida s'adona que l'abast de la intervenció és totalment insuficient:

⁴⁹ AHMSJA. *Expedient* (op. cit.). Correspondència, 15 de novembre de 1962: Miguel Oliva Prat vs. Eduard Armengol.

⁵⁰ ACRI. Hemeroteca. *Revista de Girona*, núm. 26. Primer trimestre, 1964, p. 61.

⁵¹ AHMSJA. *Expedient* (op. cit.). Correspondència, 19 de desembre de 1964: Carlos Cid vs. Eduard Armengol.

Las obras van muy bien, pero mientras más se hace, más pide el resto. La casa del patio es muy bonita y ahora resulta que desde de éste y exigiría una cantidad de dinero muy crecida para arreglarlo todo.

Les peticions de subvenció d'aquells anys 1964 i 1965 preveien, com hem vist, l'arranjament del Palau de l'Abadia.⁵² Paral·lelament, a més, l'Ajuntament demanava una intervenció en la restauració de l'església parroquial de Sant Pol. A poc a poc, la importància de l'actuació a Sant Pol, juntament amb l'acabament de les obres de restauració del monestir de Sant Joan —que van comptar, en aquest tram final, amb l'aportació de diners públics, destinats al claustre gòtic— van eclipsar les obres iniciades al Palau i, altra vegada, les obres d'arranjament es van interrompre. Després de Sant Pol, tots els esforços es van derivar a la reconstrucció del magnífic Pont Vell. I el Palau de l'Abadia, a base de pedaços, anava suportant, com podia, el pas dels anys, allotjant, generosament, tot tipus d'entitats i activitats diverses. Encara, al sector de llevant, hi vivien dues famílies.

Amb la reinstauració dels ajuntaments democràtics, ben aviat el Palau de l'Abadia torna a ser una prioritat dels nous governants. El setembre de l'any 1979, s'enllosa el primer pis del claustre i el replà d'accés a l'escala, on es col·loca una nova barana⁵³ i l'any 1982 s'inicien els tràmits per la declaració de monument històricoartístic⁵⁴.

L'any 1983, el consistori de la vila es proposa enllestir la restauració del Palau coincidint amb de l'Onzè Centenari del monestir de Sant Joan⁵⁵. Aquell any, l'arquitecte Joan M. de Ribot i Batlle redacta un projecte de restauració: certament, podem considerar que aquesta esdevé la primera intervenció d'una certa envergadura iniciant, potser sense pretendre-ho, un llarg camí d'avantprojectes, projectes, fases i desglossats de construcció i rehabilitació. La intervenció de l'arquitecte Ribot va consistir en l'agençament d'una paret esquerdada a la banda del carrer de Sant Miquel i la construcció d'una nova coberta al sector nord del Palau. Aquestes obres van iniciar-se l'estiu de 1984 i van comptar amb les aportacions de la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Girona⁵⁶. S'han conservat, també, de l'any 1985, uns estudis del Palau realitzats per l'equip d'arquitectes format per Adolf Martínez, Carmina Sanvisens i Josep Lluís Sisternas (rehabilitació) i Francesc Fajula i Pellicer (usos).

⁵² AMSJA. Hemeroteca. *Usted: publicación gráfica gerundense*. Año XIII, núm. 147. 30 de setembre de 1965, p. 9.

⁵³ AHMSJA. *Expedient de la restauració del Palau de l'Abadia* [6.5: F0028]. AMSJA. *Butlletí d'Informació Municipal*. Núm. 2, desembre, 1980: aquesta intervenció va ser realitzada gràcies a una aportació de la Diputació de Girona de 200.000 pts.

⁵⁴ DOGC núm. 293, de 12 de gener de 1983, p. 63.

⁵⁵ AMSJA. *Butlletí d'Informació Municipal*. Núm. 1, novembre, 1983, p. 8.

⁵⁶ AMSJA. *Butlletí d'Informació Municipal*. Núm. 2, juliol de 1984, p. 14.

La consciència dels responsables municipals que l'arranjament del Palau de l'Abadia era una empresa de gran envergadura i global, que havia de comprendre, també, el sector de llevant del casal, es constata quan, en 1985, s'inicien les converses per aconseguir la propietat de la totalitat d'aquella zona, una part de la qual es trobava, encara, en mans de particulars⁵⁷. Tanmateix, aquestes negociacions no encallen la intervenció en la resta del Palau. Així, el mes de desembre de 1986, els arquitectes Pere Solà i Busquets i Antoni Puig i Castells redacten la primera fase de la restauració del Palau de l'Abadia, que comprèn la reconstrucció de la part de l'edifici que, aleshores, era propietat municipal. Les obres comencen pels volts del mes de maig de l'any següent i s'enllesteixen l'any 1990. Aquesta intervenció, de gran abast, deixa els sectors de tramuntana, ponent i migjorn perfectament acabats, a més del claustre, que es cobreix amb un lucernari.

L'any 1991, amb motiu de l'inici de les obres d'enferroc i la construcció del nou edifici de l'Ajuntament, situat a la plaça Major, el Palau de l'Abadia esdevé la seu provisional del consistori, funció que es perllonga fins al 1998.

⁵⁷ AMSJA. *Butlletí d'Informació Municipal*. Núm. 5, desembre de 1985. La part del Palau en mans de particulars era el cos format a la cantonada dels carrers Puig i Cadafalch i bisbe Soler; va ser adquirit després d'un procés d'expropiació. L'acta d'ocupació de l'immoble va tenir lloc el dia 10 de setembre de 1992.

El persistent procés de degradació del sector de llevant del Palau justifica que, el desembre de 1997, l'arquitecte Agustí Vilà i Cubí redacti una memòria per la qual aquella zona és declarada en ruïna tècnica i econòmica. Poc després, a la banda del carrer del bisbe Soler, s'apuntala una paret fortament desplomada i que amenaçava greument l'estabilitat d'aquella part del Palau. El mes de gener del 2000, els arquitectes Pere Solà i Busquets i Antoni Puig i Castells redacten un avantprojecte que apunta les línies bàsiques per a la reconstrucció d'aquell sector.

El mes de juliol de l'any 2001, l'arquitecte Lluís Jordà i Sala (Sau. Taller d'Arquitectura) redacta el projecte bàsic i executiu de restauració del sector de llevant del Palau de l'Abadia; la complexitat tècnica i les dificultats pressupostàries motiven la redacció d'un primer desglossat del projecte que inclou, fonamentalment, la reconstrucció i consolidació estructural, la construcció d'una nova coberta, l'adequació d'alguns serveis i la provisió de tancaments a la planta baixa d'aquest cos de l'edifici; s'inicien les obres a mitjans de l'any 2003 i finalitzen el mes de juliol de 2005. La darrera i definitiva empenya per enllestir la total restauració del Palau s'inicia a finals de l'any 2008 quan l'arquitecte esmentat presenta, i els organismes oficials aproven, el projecte bàsic i executiu que inclou la col·locació de tots els tancaments exteriors i els elements de fusteria, la remodelació dels espais interiors de circulació —amb la preceptiva adaptació d'obertures i enderroc de murs—, la construcció dels paviments i les instal·lacions elèctriques i de servei i les obres de revestiment i acabat. Aquesta fase preveu, a més, el projecte museogràfic per nodrir de contingut unes sales del Palau, encàrrec que va assumir l'empresa Stoa.

Finalment, el dissabte 6 de març de 2010, s'inaugura el Palau de l'Abadia totalment recuperat; presideixen l'acte, a més de Ramon Roqué, alcalde de la vila, dos consellers de la Generalitat de Catalunya, Josep Huguet i Joaquim Nadal, juntament amb el delegat del govern espanyol a Girona, Joan Rangel. A més de l'oficina de turisme ubicada a la planta baixa, a la primera planta s'hi instal·la, englobat amb la marca turística «Terra de comtes i abats», el centre d'interpretació del mite del comte Arnau, que conté diverses reproduccions i audiovisuals divulgatius de la figura llegendària i de l'extensa literatura creada al seu entorn. Sobre això, mereixen una especial atenció els àmbits dedicats a explicar la relació entre el poeta

Joan Maragall i la vila santjoanina. Però, a més, avui el Palau de l'Abadia concentra diversos serveis que li donen vida i el fan ser, al costat del monestir, el centre neuràlgic de la vida cultural de la vila: actes literaris, concerts, exposicions... i tot un ventall d'activitats tenen per escenari el Palau. Està modernament equipat per a celebrar-hi tot tipus d'actes i és, gràcies a la iniciativa "Espai d'Art l'Abadia" un àmbit expositiu de referència al país. També hom pot visitar la mostra permanent de maquetes d'esglésies romàniques del Ripollès.

Com a colofó de tot aquest llarg procés, l'any 2013 el Departament de Cultura de la Generalitat tanca l'expedient de catalogació iniciat trenta anys abans amb la declaració de Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de monument històric.

El Palau de l'Abadia és un edifici que ha sofert, potser com cap altre de la nostra vila, les vicissituds de la història. Tanmateix, ha maldat per mantenir la seva dignitat, com la resta dels edificis monàstics que han arribat fins a nosaltres, malgrat el llast dels segles i l'acció dels homes.

Cronologia bàsica del Palau de l'Abadia

887 Consagració de l'església del monestir de Sant Joan de les Abadesses.

1017 Expulsió de la comunitat benedictina femenina.

1114 El monestir de Sant Joan és regit per una canònica agustiniana.

1207 Comença l'abadiat de Pere de Soler, primer constructor del Palau de l'Abadia.

1393 Comença l'abadiat d'Arnau de Vilalba, impulsor de la fase de construcció més destacada del Palau.

1592 Supressió de la comunitat monàstica agustiniana; el monestir esdevé una col·legiata, governada per un arxiprest.

1618 Visita pastoral de l'abat de Ripoll, Francesc Senjust.

1671 Visita pastoral de Francesc Vergés, arxiprest.

1775 Visita pastoral d'Honorat Creuhet.

1841 Desamortització de béns eclesiàstics impulsada per Baldomero Espartero. El Palau de l'Abadia passa a ser propietat de l'Ajuntament.

1855 L'Abadia és la seu de l'escola de nens i, també, acull un destacament de carrabiners.

1862 Intents, per part de l'Ajuntament, per aconseguir la transmissió definitiva de la propietat del Palau de l'Abadia.

1866 L'Ajuntament de Sant Joan sol·licita la propietat del Palau de l'Abadia a la reina d'Espanya, Isabel II.

1872 1875 Tercera Guerra Carlina. El palau és utilitzat per allotjar soldats.

---

c. 1899 Durant l'alcaldia de Jaume Bellapart es realitzen les primeres obres d'arranjament del claustre del Palau de l'Abadia.

1929 Inauguració del grup escolar «General Barriera», conegut posteriorment com a col·legi mestre Andreu.

1933 L'arquitecte Josep Riera, amb l'assessorament de Mn. Josep Masdeu, arxiver del monestir, redacta el projecte de restauració del Palau de l'Abadia.

1936 1939 Guerra Civil Espanyola.

1955 Obres al Jutjat de Pau, ubicat a l'Abadia, a càrrec de la brigada municipal.

1962 Reconstrucció del claustre i l'escala de l'Abadia. Alejandro Ferrant, arquitecte.

1979 Intervencions en el paviment del primer pis del claustre i en altres zones del Palau.

1982 Incoació de l'expedient de declaració de monument historicoartístic a favor del Palau de l'Abadia.

1983 Octubre. Projecte de restauració del Palau de l'Abadia (1a. fase). Joan M. de Ribot i de Batlle, arquitecte.

1986 Projecte de restauració del Palau de l'Abadia (1a. fase). Pere Solà i Busquets i Antoni Puig i Castells, arquitectes.

1991 1998 El Palau de l'Abadia acull la seu de l'Ajuntament.

1997 Desembre. Expedient de declaració de ruïna (tècnica i econòmica) de l'edifici del Palau de l'Abadia. Agustí Vilà i Cubí, arquitecte.

2001 Projecte de restauració del Palau de l'Abadia (2a. fase). Lluís Jordà i Sala, arquitecte.

2008 Projecte de restauració del Palau de l'Abadia (arranjament interior i tancaments). Lluís Jordà i Sala, arquitecte.

2009 Museïtzació del Palau de l'Abadia a càrrec de l'empresa Stoa, emmarcada dins de la marca turística «Terra de comtes i abats».

2010 El 6 de març de 2010 s'inaugura el Palau de l'Abadia, completament restaurat.

2013 Per acord del Departament de Cultura, el Palau de l'Abadia és declarat Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de monument històric.

Crèdits fotogràfics:

Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses. Arxiu Comarcal del Ripollès (fons Gonçal Cutrina Sorinas i Nicolau Coma i Llitjós, ACRI-MER). Col·leccions fotogràfiques del Centre Excursionista de Catalunya (fons Antoni Gallardo i Garriga, Francesc Blasi i Espinosa, Francesc Duarte, Josep M. Co i de Triola i Manuel Genovart i Boixet). Jordi Canelles. Joan Ferrer i Godoy i Xavier Pladellourens.

ABREVIATURES

AB-AMSJA / Arxiu Blanxart - Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses.

ACRI / Arxiu Comarcal del Ripollès.

AHG / Arxiu Històric de Girona.

AHMSJA / Arxiu Històric Municipal de Sant Joan de les Abadesses.

AMSJA / Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses.

c. / circa: aproximada, aplicada a una data.

DOGC / Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

op. cit.: obra citada.

sic / adverbial llatí que indica que la paraula es troba tal com es transcriu.

vs. / versus: aplicada a la correspondència, dirigit a.

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional de Creative Commons.

Dipòsit legal GI-XXXXXXX

Actes litúrgics

Des del dia 6 fins al dia 13 de setembre. Novena al Santíssim Misteri

19.10 h Rés del Rosari.

19.30 h Missa i cant dels goigs.

Dissabte, 13 de setembre

14.00 h Repicament general de campanes.

20.00 h Missa de vigília.

Diumenge, 14 de setembre

SOLEMNITAT DEL SANTÍSSIM MISTERI

10.30 h Ofici Solemne. A l'ofertori es ballaran uns compassos del Ball dels Babordes.

Acabada la Missa es farà l'exposició de la Sagrada Eucaristia al front del Crist. La Sagrada Forma podrà ser adorada pels fidels durant tot el dia.

20.00 h Solemne Vetlla al Santíssim Misteri

Benedicció eucarística i cant dels goigs.

El Monestir restarà tancat de les quatre a les sis de la tarda.

Dilluns, 15 de setembre

11.30 h Missa de la Mare de Déu, Santa Maria la Blanca.

Dimarts, 16 de setembre

10.30 h Missa pels difunts de la paròquia que han mort al llarg de l'any.

Festes populars

Divendres, 5 de setembre

19.00 h A l'Espai Art l'Abadia - Palau de l'Abadia, inauguració de l'exposició **LES TRES DIMENSIONS DELS RUNES** de l'escultor Emili Armengol.

Dissabte, 6 de setembre

18.00 h A la sala Abat Arnau de Vilalba, **PRESENTACIÓ DEL MONOGRÀFIC** de la Festa Major de Sant Joan de les Abadesses: **EL PALAU DE L'ABADIA**, amb textos de Joan Ferrer i disseny de Jordi Canelles. Alhora s'inaugurarà la senyalització del Palau de l'Abadia i es presentarà la guia: **El Palau de l'Abadia i els seus entorns**.

Dimecres, 10 de setembre

19 h A la Plaça de l'Abadia, concert **PREFEST** amb **THE RUSTIES BLUES BAND**. Organitza: Cafeteria l'Abadia.

21.30 h **MARXA DE TORXES EN MEMÒRIA DELS PATRIOTES DE 1714**. Concentració i sortida a les Cinc Fonts. Recorregut fins la Plaça Major on es farà una lectura del manifest i parlaments. Organitza: Omnimur Ripollès.

24.00 h A l'escorxador, **EXTREMAD** by **ADRIÀ ORTEGA**. Organitza: Protecció Civil Sant Joan de les Abadesses.

Dijous, 11 de setembre

12.00 h Al Camp Municipal d'Esports, **PARTIT DE FUTBOL DE VETERANS: CE ABADESSENC - FC TERRASSA**

12.00 h Al claustre del Monestir, **OFRENA FLORAL A LA CORONA DEL COMTE GUIFRÉ**, fundador del Monestir de Sant Joan de les Abadesses i de la dinastia nacional catalana.

17.00 h A la plaça Major, inici del cercavila a càrrec dels **FALCONS DE VILAFRANCA**.

17.30 h A la plaça Catalunya, **COMMEMORACIÓ DEL TRICENTENARI (1714-2014) i, tot seguit, ESPECTACLE DE FIGURES HUMANES** a càrrec dels **FALCONS DE VILAFRANCA**.

Divendres, 12 de setembre

22.00 h Al Teatre Centre, projecció del documental **ANGELS A BERLÍN** del director Ferran Llagostera. Tot seguit, **ACTUACIÓ EN DIRECTE DE L'ORQUESTRA DE LA BONA SORT**. Entrada gratuïta.

23.30 h Correfoc amb **LES DIABLADESSES DE SANT JOAN**. Organitza: Diables de Sant Joan - Diabladesses. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

24.00 h A la plaça Major, **ENTREVOLTES 2014** amb els concerts dels grups: **RASKA, GERMÀ NEGRE i SÈPTIMO A**. Organitza: Jovent Actiu Santjoaní (JAS). Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

Dissabte, 13 de setembre

08.30 h Al passeig Comte Guifré, **PANXUS FORTUS**. Bicletada de pes per a persones de més de 90 quilos. Les persones que pesin menys, cal que portin una motxilla. A les 8 h, es procedirà a pesar els participants. Inscripcions: Calçats Nogué Organitza: Grup Bicletada de Muntanya (GBM). Col·labora: UE Sant Joan - Comissió de Festes - Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses - Cervesa Minera

De 10 a 14 h A l'Ecomuseu El Moli Petit, **JORNADA DE PORTES OBERTES**. Entrada gratuïta. Organitza: CEA - Alt Ter

10.00 h Al Camp Municipal d'Esports, **PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS D'ALEVINS: CE ABADESSENC - CF TORELLÓ**.

11.00 h Al Camp Municipal d'Esports, **PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS DE PREBENJAMINS NEGRES: CE ABADESSENC - UE CAMPRODON** i

PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS de BENJAMINS: CE ABADESSENC - UE CAMPRODON

11.00 h Al Palau de l'Abadia, inauguració de la XVIIIa **EXPOSICIÓ DE BONSAIS LOCALS I COMARCALS**. Organitza: Bonsai Associació Santjoanina. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, Fusteria i mobles Riereta S.L., Assessoria Valls i Baldrich i Bartrina-Carbó Associats.

12.00 h Al vestíbul de l'Ajuntament, inauguració de l'exposició de fotografia **LES SARDANES A SANT JOAN DE LES ABADESSES**. Organitza: Agrupació Sardanista de Sant Joan de les Abadesses. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

12.15 h Al Camp Municipal d'Esports, **PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS de CADETS: CE ABADESSENC - AE LA CANYA**.

15.00 h Al camp de La Cotolla, **TIRADA SOCIAL AL PLAT**. Organitza: Societat de Caça El Pirineu. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

16.00 h Al Camp Municipal d'Esports, **PARTIT DE FUTBOL DE SEGONA CATALANA: CE ABADESSENC - UE TORROELLA**.

16.00 h A la plaça de l'Estació, **TROBADA DE GEGANTS**. Els gegants de Sant Joan, la Isaura i en Gentil, faran la cercavila fins a la plaça Major, acompanyats dels gegants i de les colles geganteres convidades: Navàs, Vilafant, Calonge, Ribes de Freser, Campdevànol, Taradell, Vilallonga de Ter, Roses i Montesquiu. Recorregut: Plaça de l'Estació, passeig de l'Estació, Pont Vell, carrers Berenguer Arnau, Ramon d'Urg, plaça Pompeu Fabra, Fundació Emma, carretera de Camprodon, carrer Pere Rovira, plaça Torres i Bages, passeig Comte Guifré, carrers Major, Tints, Jussà, Jurista Corriols i plaça Major. Organitza: Geganters de Sant Joan. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses.

18.00 h A la plaça Major, **ANIMACIÓ INFANTIL, DISCOBABY i ESCUMA**.

18.00 h Al Camp Municipal d'Esports, **PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS de JUVENILS: CE ABADESSENC - AEC MANLLEU C**.

21.30 h S'iniciarà el **PASSANT DE FESTA MAJOR** a la Fundació Emma, continuarà pels carrers Ramon d'Urg, plaça Anselm Clavé, Sant Pol, Comella, Major, plaça Major, Ferrer i Olzina, plaça Abadessa Emma, plaça de l'Abadia i claustre del Monestir, des d'on es podran escoltar les **TRADICIONALS SERENATES**. **LA COBLA JOVENIVOLA DE SABADELL** interpretarà les serenates **El Campanar del Monestir de Narcís Oliveras, Toc de Festa Major de Ramon Oliveras, Campanes de Festa de M. Teresa Monclús i Serenata dels tres Estels de Ferran Carballido**.

Seguidament, i acompanyats de la cobla, es continuarà el **passant pels carrers Bisbe Soler, Sant Miquel, Abat**

Isalguer, Tints, Major i plaça Major. A continuació, a la plaça Major, AUDICIÓ DE SARDANES amb la COBLA JOVENÍVOLA DE SABADELL.

23.30 h Al pavelló municipal, BALL amb els grups MÚSICA 3, LA BANDA PUIG i RAGGATUNNING.

Diumenge, 14 de setembre

10.00 h A la plaça Major, les autoritats precedides pels gegants i la cobla LA FLAMA DE FARNERS s'encaminaran cap al Monestir per a assistir a l'Ofici Solemne. Durant l'ofici, la tenora tocarà un pas del Ball dels Pabordes.

11.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS DE L'ESCOLETA: CE ABADESSENC – RIBETANA CF i PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS DE BENJAMINS BLANCS: CE ABADESSENC – RIBETAMA CF.

11.45 h A la plaça Major, la cobla LA FLAMA DE FARNERS interpretarà la SARDANA D'HONOR dedicada al Sr. JOSEP BURNIOL i FOLCRA.

12.30 h Al passeig Comte Guifré, SARDANES amb la cobla LA FLAMA DE FARNERS.

16.00 h Des de la plaça Major, els Pabordes acompanyats del delegat de l'autoritat i precedits per la cobla, aniran a buscar les Pabordesses als seus respectius domicilis i s'adreçaran a la plaça Major.

17.00 h A la plaça Major, BALL DELS PABORDES amb la cobla LA FLAMA DE FARNERS.

El Ball dels Pabordes, des del 2010, està inclòs en el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya com a Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional. Presidirà el Ball dels Pabordes l'Hble. Sr. Santi Vila Vicente, Conseller de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya. Les parelles balladores d'enguany són: Dani Monells – Vanesa Rivero / Martí López – Anna Fageda / Lluís Ibáñez – Esther Rovira / Eudald Jordà – Mireia Carreira.

18.00 h Al passeig Comte Guifré, AUDICIÓ DE SARDANES amb la cobla VILA D'OLESA i la cobla LA FLAMA DE FARNERS.

21.00 h A la plaça Major, III COMBAT DE CANT IMPROVISAT DE CORRANDES; GARROTINS; NYACRES... Inscripcions a l'Oficina de Turisme, fins el 10 de setembre. Hi haurà servei d'entrepanes. Organitza: CUP Sant Joan de les Abadesses

22.30 h Al pavelló municipal, BALL amb JOANALTARRIBA, BOOGIE WOOGIE i FUNDACIÓ IBIZA.

Dilluns, 15 de setembre

09.00 h Al camp de La Cotolla TIRADA SOCIALAL PLAT. Esmorzar per a tothom. Organitza: Societat de Caça El Pirineu.

11.00 h A la Fundació Emma, HAVANERES a càrrec de LES VEUS DEL TER. Organitza: Fundació Emma

12.00 h A l'avinguda Comte Guifré,

carrer Ramon d'Urg i plaça Anselm Clavé, SARDANES amb la cobla MONTGRINS.

16.30 h Al pavelló municipal, CONCERT DE FESTA MAJOR, a càrrec de l'orquestra MONTGRINS.

18.00 h Al passeig Comte Guifré, AUDICIÓ DE SARDANES amb la cobla CIUTAT DE GIRONA.

21.30 h Des de la plaça Major, els Pabordes acompanyats del delegat de l'autoritat i precedits per la cobla, aniran a buscar les Pabordesses als seus respectius domicilis i s'adreçaran a la plaça Major.

22.30 h A la plaça Major, BALL DELS PABORDES amb la cobla MONTGRINS.

Tot seguit es ballarà la sardana 50è Aniversari del Ball dels Pabordes de Martirià Font

A continuació, a la sala de Plens de l'Ajuntament, acte de reconeixement a la figura d'en Ramon Massós.

22.30 h Al pavelló municipal, BALL amb MARIA ALBA i les orquestres MONTGRINS i MONTECARLO. A les cinc de la matinada, pels principals carrers de la vila, DIANA FLOREJADA amb els LAIETANS. Tot seguit, també al pavelló, BALL DEL PIJAMA amb l'orquestra MONTECARLO. Xocolata i coca per a tothom.

Dimarts, 16 de setembre

11.00 h A la plaça Major, plaça de l'Abadia, avinguda Comte Guifré, plaça de l'Escultor Pujol, carrer Ramon d'Urg i plaça Pompeu Fabra, AUDICIÓ DE SARDANES amb la cobla LA PRINCIPAL D'OLO.

14.00 h A la Font del Covilar, DINAR POPULAR. Menú: Arròs, llonganisseta, postres, pa, vi i aigua. Hi haurà inflables per als més menuts. Inscripcions: Oficina de Turisme – Palau de l'Abadia, fins el dilluns 15 de setembre.

17.00 h A la Font del Covilar, SARDANES amb la cobla PRINCIPAL D'OLO.

18.00 h Davant del Camp Municipal d'Esports, concentració dels participants a la bogeria i FESTA DE L'ESCUMA.

19.00 h Al Camp Municipal d'Esports, inici de la BOGERIA i CONCURS DE TIRADA D'AIGUA. Recorregut: carrers Ramon d'Urg, Sant Pol, Beat Miró, Major, Tints, Jussà, Corriols, Noble Gironella, Parassols i Pi, Mestre Jaume Nunó, plaça Abadessa Emma, Sant Miquel, Abat Isalguer, Tints, Major i plaça Major.

Després de la bogeria, a la plaça Major, SARDANA LLARGA amb la cobla PRINCIPAL D'OLO.

21.30 h Al Pont Vell, FOCS ARTIFICIALS.

Dimecres, 17 de setembre

11.00 h A la Fundació Emma, BALL DE FESTA MAJOR a càrrec del DUO MELLADO. Organitza: Fundació Emma.

EXPOSICIONS

LES TRES DIMENSIONS DE LES RUNES DE L'ESCULTOR EMILI ARMENGOL

Espai Art Abadia.
De 10:00 a les 14:00 h i de 16:00 h a 19:00 h
Organitza: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

XVIII EXPOSICIÓ DE BONSAIS LOCALS I COMARCALS

Segona planta del Palau de l'Abadia.
Del 13 al 15 de setembre.
De 11:00 a 14:00 h i 17:00 a 20:00 h
Inauguració: Dissabte, 13 de setembre, a les 11:00 h
Organitza: Bonsai Associació Santjoanina. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses i Joan Cullell

---

SARDANES A SANT JOAN DE LES ABADESSES. FOTOGRAFIA

Vestíbul de l'Ajuntament
Del 8 al 28 de setembre.
Organitza: Agrupació Sardanista de Sant Joan de les Abadesses. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

---

Dissabte, 20 de setembre Festa Mexicana "EL GRITO"

A partir de les 10 h Parades artesanes de productes mexicans a la Plaça Major / 10.30 h Partit amistós de fútbol entre mexicans i santjoanins al Camp Municipal d'Esports / 11 h Taller infantil de ball mexicà / 12 h Concurs de dibuix mexicà / 16.30 h Trencament de pinyates / 17.30 Mèxic de Todos los tiempos, a càrrec del grup La Malinche i México Baila / 19 h. CERIMÓNIA DEL GRITO DE INDEPENDÈNCIA, a càrrec de la Sr. Norma Ang. Cònsol Encarregada del Consolat General de Mèxic a Barcelona / Seguidament, Himne Nacional de Mèxic amb l'acompanyament de la Coral del casal Jaume Nunó i la interpretació de la sardana "Un santjoaní a Mèxic", del Sr. Ramon Oliveras / 19.30 h. Mariachi Imperial i el Ballet México Baila.

Tots els actes són gratuïts i es realitzaran a la Plaça Major / Organitza: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses. Col·labora: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Consolat General de Mèxic a Barcelona i Consell Comarcal del Ripollès.

SEGUEIX I COMENTA TOTA LA FESTA MAJOR DE SANT JOAN AL TWITTER I PARTICIPA AL CONCURS D'INSTAGRAM AMB L'ETIQUETA

#FMStJoanAb